

ضوابط و مقررات زیباسازی شهری ۲۷

دیوارنگاری نقش برجسته سنگ

معاونت برنامه ریزی و توسعه سازمان زیباسازی شهر تهران

تاریخ انتشار: زمستان ۱۳۹۴

نشانی اینترنتی: www.zib-sazi.ir

حق چاپ و نشر این کتاب متعلق به سازمان زیباسازی شهر تهران بوده و هرگونه کپی یا نقل مطالب بدون اجازه ناشر پیگرد قانونی دارد.

سرشناسه: خدادادی، رضا، ۱۳۳۹ -
 عنوان و نام بدید آور: دیوارنگاری نقش برجسته سنگی / مؤلف رضا خدادادی؛ [ناظر عالی]
 مشخصات نشر: معاونت برنامه ریزی و توسعه سازمان زیباسازی شهر تهران.
 مشخصات ظاهری: تهران: سپند مینو: سازمان زیباسازی شهر تهران، ۱۳۹۴.
 فروخت: ۱۰۲ ص: مصور (رنگی).
 شابک: ضوابط و مقررات زیباسازی شهری؛ [ج] ۲۷.
 وضعیت فهرست ریزی: ۷-۰۲-۸۱۹۷-۶۰۰-۹۷۸
 موضوع: زیباسازی شهری -- ایران
 موضوع: اشیا در ایران
 شناسه افزوده: سازمان زیباسازی شهر تهران
 شناسه افزوده: سازمان زیباسازی شهر تهران. معاونت توسعه و برنامه ریزی
 شناسه افزوده: ضوابط مقررات زیباسازی شهری؛ [ج] ۲۷.
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ج. ۵۲/ NA
 رده بندی دیویی: ۷۲۹/۰۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۸۱۳۵۱

ناشر: نشر سپند مینو
 چاپ اول: زمستان ۱۳۹۴
 گرافیک و صفحه آرایی: آرمیتا سراج زاهدی
 ویراستار: حسین درزی
 چاپ: اول
 شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
 قیمت: ۷۰۰۰۰ ریال

فهرست:

۱۱	پیشگفتار
۱۳	مقدمه
۱۵	حوزه کاربرد
۱۶	۱-اهداف
۱۸	۳-تعاریف
۲۹	۴-ضوابط و مقررات
۲۹	۴-۱-ایمن سازی محیط کار
۳۸	۴-۲-آماده سازی سطح
۵۰	۴-۳-زیر سازی سطح
۵۲	۴-۴-مراحل اجرا و نصب
۸۸	بازرسی / نظارت
۸۸	مقبولیت و تایید
۸۸	ضمانت کیفیت و ایمنی دیوارنگاره
۸۹	پیوست: نمونه ی قرارداد داربست

پیشگفتار

ترویج زیبایی تنها یک جریان فکری و عملی نیست، فضیلتی اخلاقی و مدنی است. زیباسازی نیاز همگانی و ضرورت توسعه پایدار و فرایندی است علمی و عینی که کیفیت زندگی را بهبود می بخشد. از پدیده‌هایی که فضای عمومی شهر را زیبا، بانشاط و سرزنده می کند و موجب ارتقاء کیفیت زندگی می شود، آثار و پروژه ای هنری و فرهنگی در مقیاس شهری است که امروزه به «هنرهای شهری» و «هنرهای عمومی» شهرت یافته اند. این هنرها که با همکاری مدیران شهری، هنرمندان و دانشمندان رای باسخگویی به برخی از نیازهای زیباشناختی، فرهنگی و هنری جوامع شهری، دید می آیند فرصتی را برای مردم فراهم می کنند که تجارب و احساس تعلق خود را در شهر می کنند که در آن زندگی می کنند به اشتراک بگذارند. بر این اساس «سازمان زیباشناسان» به منظور ارتقاء کیفیت بصری و هنری کلان شهر تهران نه تنها طیف متنوع از اسکال هنری و برنامه های فرهنگی را با هدف تحقق «شهر زیبا» مدیریت کرده است، بلکه با تولید مطالعات نظری در خصوص مباحث هنرهای شهری بر گسترش دانش زیباسازی در تمامی سطوح و بر رعایت نظم و یکپارچگی زیباسازی تاکید داشته است. در این راستا یکی از اقدامات مطالعاتی که در سال های اخیر در دستور کار قرار داشته تدوین مجموعه کتاب هایی با عنوان «ضوابط و مقررات زیباسازی شهری» در حوزه های

متنوع زیباسازی است تا به عنوان دستورالعمل‌های اجرایی و برای پیشگیری از ناهماهنگی‌های هنری و فنی در مناطق بیست و دوگانه‌ی شهر تهران به کار گرفته شود. ر حتی اطلاعات مفیدی در اختیار علاقمندان ورود به فعالیت‌های زیباسازی قرار دهد. بدیهی است مجموعه‌ی حاضر برآیند ماه‌ها و حتی سال‌ها کار مطالعاتی و برنامه‌ریزی است که بدینوسیله از اساتید، کارشناسان و تمامی همکاران دلسوز قدردانی می‌شود. امید بر آن است در آینده نزدیک در تمامی حوزه‌های «هنرهای شهری» و زیباسازی مجموعه‌ای مشابه به شهر تهران تا ر اختیار کلیه مراجع ذی‌ربط و علاقمندان قرار گیرد.

دکتر عیسی علیزاده
مدیر عامل زیباسازی شهر تهران

مقدمه

شهر و هنر دو مقوله‌ی جدایی‌ناپذیر و در یک رابطه‌ی همزیستی با یکدیگرند. مفهوم جدید «هنر عمومی»^۱ و کاربردهای متعدد آن در فضا‌های شهری، نقش آن را روشن در حوزه‌ی «محیط‌زیست شهری» آشکار می‌کند. هنر و مداخلات خلاق و راه‌حل‌های نوآورانه‌ی هنری در عرصه‌های عمومی شهر، نه تنها ابزاری برای تبادل اطلاعات و انگیزش گفتمان در جامعه است، بلکه می‌تواند همچون یک کاتالیزور، درآمد دگرگونی پاره‌ای از بنیادهای زیست‌محیطی را ممکن سازد. این هنرها که با به‌کارگیری عملی و نظری همراه‌اند، عرصه‌ی گسترده‌ای از ملاحظات زیبایی‌شناسی تا کنش‌های اجتماعی و مشارکتی را دربر می‌گیرند. از گونه‌های فراگیر هنرهایی که در فضا‌های عمومی شهری پدید می‌آیند، می‌توان به «دیوارنگاری» اشاره کرد که در جوامع شهری امروز رونق و اعتبار بسیاری دارد. دیوارنگاره‌ها با اهداف و رویکردهای متعدد و توجه به توانایی نفوذ به افکار عمومی، افزون بر اینکه در نمایاندن ایده‌آل‌های معنوی، فرهنگ و اجتماعی نقش مؤثری ایفا می‌کند، شگردی بسیار سودمند در زیباسازی و احیای منظر شهری است. از این روی با توجه به ماهیت و ویژگی‌های تأثیرگذار این هنر شهری و

1. Public Art: منظور آثار هنری است که برای استفاده عموم مردم در عرصه‌های عمومی شهری اجرا و نصب می‌شوند.

الزامات و ملاحظات کالبدی و غیرکالبدی «تهران»، می‌توان به شکل مناسب و شایسته از «دیوارنگاری» در فضاهاى مختلف شهر تهران بهره برد؛ اما به‌منظور استفاده‌ی مطلوب از این هنر در بهبود کیفیت سیما و منظر شهر تهران، ضمن اینکه فراهم آوردن راهبردها و سیاست‌های زیربنایی الزامی است، باید ملاحظاتى نیز در شیوه‌ی «پردازی»، «طراحی» و «اجرای» دیوارنگاره‌ها، در نظر گرفته شود. بدین لحاظ، براساس پوشش‌گیری از ناهماهنگی‌ها، پیروی از یک رویه‌ی نظام‌مند در چارچوب ضوابط و مقررات زیباسازی ضرورتی انکارناپذیر است. در غیر این صورت نه‌تنها نتایج مطلوب مورد انتظار از دیوارنگاری به دست نمی‌آید، چه‌بسا بر مشکلات دیداری و زیست‌محیطی شهر تهران خواهد افزود. هرچند تدوین ضوابط برای هنر و هنرآفرینی امری دشوار و در بسیاری موارد ناشدنی است، ولی می‌توان شرایط و مقرراتی را به کار بست که مانع از بروز آفتگی و ناهنجاری‌های بصری در شهر تهران شود.